ISSN: 2146-7765

EÜ
DEVLET TÜRK MUSİKİSİ KONSERVATUVARI DERGİSİ

Sayı: 7 Yıl: 2015

Yayın Sahibi
Prof. Dr. M. Öcal ÖZBİLGİN
(Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı adına)

Editör
Doç. Dr. İlhan ERSOY

Editör Yardımcıları
Yrd. Doç. Dr. Maruf ALASKAN
Öğr. Gör. Atabey AYDIN

Dergi Yayın Kurulu
Prof. Dr. M. Öcal ÖZBİLGİN
Doç. Dr. İlhan ERSOY
Doç. Dr. S. Bahadır TUTU
Doç. Dr. Ö. Barbaros ÜNLÜ
Yrd. Doç. Dr. Maruf ALASKAN
Yrd. Doç. Dr. Füsun AŞKAR
Öğr. Gör. Atabey AYDIN

Dizgi
Öğr. Gör. Atabey AYDIN

Kapak Tasarım
Öğr. Gör. Levent USLU

Basım Yeri
Ege Üniversitesi Basımevi
Bornova-İzmir

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 18679

Basım Tarihi
15.02.2016

Baskı Adedi: 150

Yönetim Yeri
Ege Üniversitesi
Devlet Türk Musikisi Konservatuarı
dtmk@mail.ege.edu.tr
0 232 388 10 24

Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı tarafından yılda iki sayı olarak yayımlanan ulusal hakemli bir dergidir.

EGE ÜNİVERSİTESİ
DEVLET TÜRK MUSİKİSİ KONSERVATUVARI DERGİSİ
HAKEM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Gürbüz AKTAŞ	Ege Üniversitesi
Prof. Ş. Şehvar BEŞİROĞLU	İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT	Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Hakan CEVHER	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan EROL	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Songül KARAHASANOĞLU	İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Serpil MÜRTEZAOĞLU	İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Nihal ÖTKEN	İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. M. Öcal ÖZBİLGİN	Ege Üniversitesi
Prof. Berrak TARANÇ	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Abdullah AKAT	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. F. Reyhan ALTINAY	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Türker EROĞLU	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. İlhan ERSOY	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Martin GREVE	Orıent Institut
Doç. Dr. Kürşad GÜLBEYAZ	Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Belma KURTİŞOĞLU	İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Bülent KURTİŞOĞLU	İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Muzaffer SÜMBÜL	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. S. Bahadır TUTU	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. Ö. Barbaros ÜNLÜ	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Yavuz YÜKSELEN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Maruf ALASKAN	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Füsun AŞKAR	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Münir Nurettin BEKEN	University of California (USA)
Yrd. Doç. Dr. Gökhan EKİM	Ege Üniversitesi
Dr. Yücel AÇIN	İstanbul Teknik Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

(Sayı 7, 2015)

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

HALK MÛSİKÎSİ REPERTUAR İNCELEMELERİNİN MAKAM NAZARİYESİ ARAŞTIRMALARINA YAPABİLECEĞİ KATKILAR
Okan Murat Öztürk 1

ÇOCUKLARDA PİYANOYA BAŞLANGIÇ YAŞI VE MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ
S. Sena PAMUKÇU - Mehmet Can ÖZER 29

TÜRK MÜZİĞİ'NDE KOMALI SES VAR MIDIR? (2)
Adnan ATALAY 39

BERGAMA ASKLEPİON'UNDA BİR SAĞALTIM YÖNTEMİ OLARAK MÜZİK
Ayda TUNA - Mehmet Can ÖZER 63

TOPLU ÇALIP SÖYLEME GELENEĞİNİN YAŞATILDIĞI 'SOHBET TOPLANTILARINDA 'SIRA SAHİBİNİN BELİRLENME RİTÜELİ
Gökhan EKİM 75

POMAK HALK ŞARKILARININ MÜZİKSEL ANALİZİ
E. Filiz YİĞİT 85

KADININ SANAT, YARATICILIK VE ROMANTİK DÖNEM BESTECİLERİ ÜZERİNDEN BİR OKUMASI
Ece SARIKAYA - Mehmet Can ÖZER 97

DERLEME ve SERBEST YAZILAR

Sanatta Yeterlik Tez Özeti

SEFARAD ŞARKILARININ TARİHÇESİ, OLUŞMU VE YAPISI
Linet ŞAUL 111

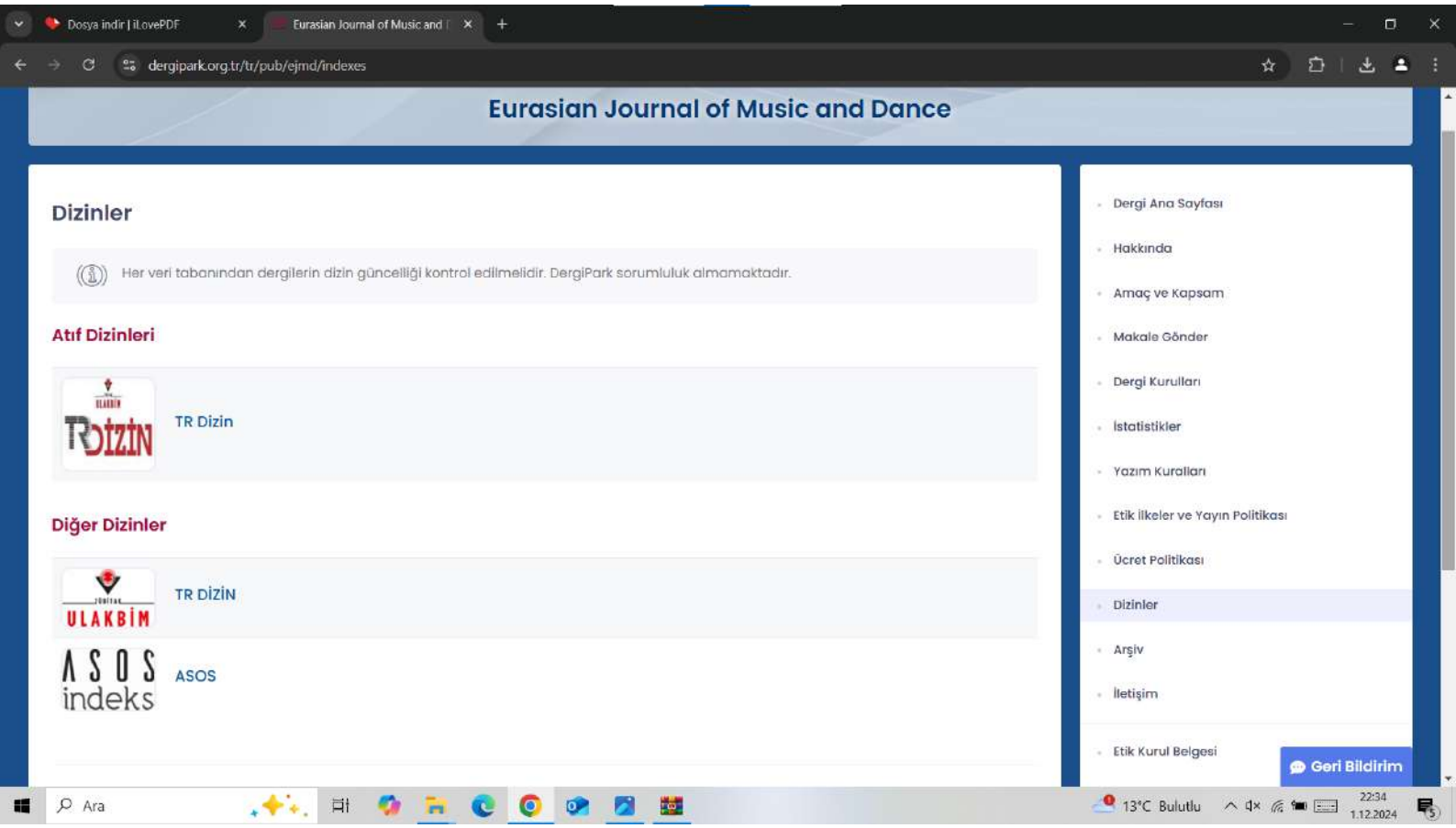
Dosya indir | iLovePDF
Eurasian Journal of Music and
dergipark.org.tr/tr/pub/ejmd/indexes
Eurasian Journal of Music and Dance
Dizinler
Her veri tabanından dergilerin dizin güncelliği kontrol edilmelidir. DergiPark sorumluluk almamaktadır.
Atıf Dizinleri
TR Dizin
Diğer Dizinler
TR DİZİN
ASOS
Dergi Ana Sayfası
Hakkında
Amaç ve Kapsam
Makale Gönder
Dergi Kurulları
İstatistikler
Yazım Kuralları
Etik İlkeler ve Yayın Politikası
Ücret Politikası
Dizinler
Arşiv
İletişim
Etik Kurul Belgesi
Geri Bildirim
Ara
13°C Bulutlu
22:34
1.12.2024

EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi
2015 (7): 85-96

POMAK HALK ŞARKILARININ MÜZİKSEL ANALİZİ[1]

E. Filiz YİĞİT[*]

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Pomak halk şarkılarını notaya alma yoluyla belgelemek ve şarkıların ezgi yapılarını inceleyerek müziksel özelliklerini belirlemektir. Şarkıların notaya alınmasında "descriptive notation"[2] (betimsel notasyon) (Seeger, 1958) kullanılmıştır. Çalışmada İzmir ilinin Bayındır ilçesine bağlı Çınardibi Köyünde yapılan alan çalışmasında (2002-2007) kaydedilen 20 Pomak halk şarkısı incelenmiş, bunlardan ezgi ve metin yapılarına göre farklı özellikler gösteren 5 tanesi seçilerek notaya alınmıştır. Çalışmada Pomak halk şarkılarının karakteristik ezgi çizgilerine sahip olduğu saptanmış, şarkılar ezgi yapısına ve konularına göre sınıflandırılmış, ezgi ve metin arasındaki ilişki incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pomak halk şarkıları, "pesne", ezgi yapısı, ezgi-metin ilişkisi.

MUSICAL ANALYSIS OF POMAK FOLK SONGS
ABSTRACT

The aim of this study is to determine the musical features of Pomak folk songs and provide them to be documented by writing in notes. It is used "descriptive notation" (Seeger, 1958) in transcription which is based to Western art music notation system and makes it easy to show ornamentations. In this study five Pomak folk songs transcripted because they are indicating different features of the tune and the text among twenty songs which are recorded in a field study (from 2002 to 2007) was carried out in Çınardibi village of Bayındır County in İzmir Province and are analysed. In this study, it is revealed that the Pomak folk songs had characteristic melodic structure, the songs classified as of their melodic structure and their themes, the relation between the melody and the lyrics researched.

Key Words: Pomak folk songs, "pesne", melody structure, melody-text relation

[1] Bu çalışma yazar tarafından 21-24 Kasım 2011'de düzenlenen Uluslararası VIII. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi'nde sözlü olarak sunulmuştur.

[*] Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.
filiz.duruk@deu.edu.tr

[2] Seeger, "prescriptive" (düzgüsel) ve "descriptive" (betimsel) terimlerini Batı müziğinin notasyon sistemine dayanan notaya alma teknikleri olarak önermiştir (1958). Bunlardan "descriptive" notasyon, bir ses kaydını duyulduğu şekliyle yansıtmayı amaçlar ve tril, süsleyici gibi geçici seslerin ayrıntılı gösterilebilmesine imkan sağlar (Bracket, 2000: 27; Ellingson, 1992: 135).

Giriş

Pomaklar nüfusça yoğun olarak Balkanlar'da yaşayan, ana dili Pomakça olan Müslüman bir topluluktur. Bir yanda Pomakçanın Slav diline yakınlığı, öte yanda topluluğun İslam dinine bağlı olması, kökenleri hakkında kesin tarihsel bilgi bulunmayan Pomakların, içinde yaşadıkları ulus-devletler tarafından geçmişten günümüze çeşitli baskılar görmelerine yol açmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki egemenliğini kaybetmeye başlamasının ardından bağımsızlığını kazanan devletlerin, Pomakları kritik sınır bölgelerine yerleştirmeleri ve Pomaklara yönelik din ve isim değiştirme politikaları uygulamaları, çoğunluğu Rodop bölgesinde bulunan Pomakların Anadolu'ya göçünün başlamasında başlıca etken olmuştur.

Pomakların kitlesel göç hareketleri, Balkanlardaki Müslüman (Türk, Roman, Pomak) nüfusun göç hareketleri içinde yer almıştır. Bunlar başlıca; Osmanlı-Rus Savaşı (1877-78) sonrasında, Balkan Savaşları (1912-13) sonrasında, Kurtuluş Savaşı sebebiyle Türkiye Cumhuriyeti ve Yunanistan arasında imzalanan Lozan Antlaşması'nda (1923) yer alan mübadele sözleşmesi çerçevesinde ve 1980'lerde Bulgar Hükümeti'nin Müslüman azınlığa uyguladığı baskıcı politikalar sonucunda gerçekleşmiştir (Şahinbaş, 2007: 15-38).

Bu çalışmada halk şarkıları incelenecek olan Pomak topluluğu, "93 Harbi" diye de bilinen Osmanlı-Rus Savaşı (1877-78) sonrasında, diğer Müslüman topluluklarla birlikte Bulgaristan'dan Anadolu'ya ilk kitlesel göç içinde gelen topluluklardan olup İzmir ili, Bayındır ilçesine bağlı Çınardibi köyüne yerleşmiştir. Çalışmada müziksel analizi yapılacak olan Pomak halk şarkıları, 2002-2007 yılları arasında Çınardibi köyünde yapılan alan çalışmasında kaydedilmiştir. Çınardibi köyü topluluğu, göç sonrasında uzun bir süre izole yaşamış, 1980'li yıllarda devlet tarafından köye yol, eğitim, kitle iletişim araçlarının ulaştırılmasından sonraki dönemde, Türk toplumu ile hızlı bir şekilde kültürleşmeye başlamıştır. Alan çalışması kapsamında müzikleri dışında giyim-kuşam, evlilik modelleri, geçim modelleri, kutlamaları, dünya görüşleri de incelenen topluluğun, ev sahibi toplum olan Türk toplumu ile entegrasyona yönelik kültürleşme stratejisini benimsediği gözlenmiştir (Dürük 2007: 18-24).

Bu doğrultuda Pomak halk şarkıları, topluluğun kültürel değişim sürecinde günlük yaşam içindeki kullanımını kaybetmiştir. Şarkılar, orijinal bağlamında "mece" olarak adlandırılan, kadınların yün tiftme ve eğirme toplantılarında; "muhabbet" olarak adlandırılan, erkeklerin içkili ev toplantılarında ve düğün, bayram gibi kutlamalarda köy meydanlarında seslendirilmekteydi. Bugün ise yalnızca Pomakça konuşan ihtiyarlar tarafından geçmişi hatırlama ve yeniden yaşatma duygusunun oluştuğu belirli zamanlarda ev, kahve veya bağ gibi ortamlarda seslendirilir hale gelmiştir. Bugün Pomak halk şarkılarının günlük yaşamdaki kullanımını kaybetmesine karşın, Pomakça dilinin korunduğu sembolik form olarak belleklerde tutulmuş olması, bu şarkıların Pomak etnik kimliğinin ifade edilmesinde rol oynadığını göstermektedir (Dürük, 2007: 60-67).

Pomak Halk Şarkıları

Topluluk üyeleri tarafından "pesne" olarak adlandırılan Pomakça halk şarkıları sevenler arasındaki aşk, ayrılık, özlem konularını anlatan ve yaşanmış olaylara dayanan öyküsel şarkılardır (Dürük 2007: 25-26). Bu çalışmada pesnelerin genel müziksel özelliklerini belirlemek üzere İzmir ilinin Bayındır ilçesine bağlı Çınardibi Köyünde yazarın doktora tezi kapsamında yapılan alan çalışmasında (2002-2007) kaydedilen 20 Pomak halk şarkısı incelenmiştir. Kaydedilen şarkılardan ezgi ve metin yapılarına göre farklı özellikler gösteren 5 tanesi seçilerek notaya alınmıştır[3]. Şarkıların nota çevrimlerinde "descriptive notation" (betimsel notasyon) (Seeger, 1958, aktaran Ellingson, 1992: 135) kullanılmıştır. Ezgiler, birbirleriyle karşılaştırmayı kolaylaştırmak amacıyla karar sesi olarak *d* perdesi üzerinden notaya alınmıştır. Ezgilerin göçürüleceği perdenin *d* olarak seçilmesinde pesnelerin vokal bir pratik olması dolayısıyla kaynak kişilerin ezgileri söyledikleri gerçek karar sesi sınırlarının çoğunlukla *d* perdesi ve civarında bulunması ve pesne ezgilerinin Hüseyni makamına benzerliği belirleyici olmuştur.

Pesne metinlerinde, dizeler iki söylemli ve üç söylemli olmak üzere sınıflandırılabilir. Dizelerin her biri kendi içerisinde birbirleriyle eşit hece sayısına sahip iki ya da üç sözcük öbeğinden oluşur. Dizelerin son sözcük öbekleri tipik olarak kendisinden sonra gelen dizede tekrar eder. Örneğin, iki sözcük öbeğinden oluşan dize yapısında ab bc cd... veya üç sözcük öbeğinden oluşan dize yapısında abc cde efg . gibi (bkz**. Şekil 3, 4, 5, 6, 7**) (Dürük, 2007: 31).

Bu çalışmada incelenen 20 pesneden 17 tanesinin dize yapısı iki söylemlidir. Bunlardan 14 tanesi 8+8 hece sayısına, 1 tanesi 10+10 hece sayısına, bir tanesi 11+11 hece sayısına, bir tanesi 13+13 hece sayısına sahiptir. 11+11 hece sayılı pesnede, Pomakça "yavrum" anlamına gelen "pilentze" sözcüğü, 13+13 hece sayılı pesnede, Pomakça "sevgilim" anlamına gelen "momlele" sözcüğü her sözcük öbeğinin belirli yerlerinde tekrar ederek hece sayısını çoğaltan bir konumdadır (bkz. **Şekil 4**). Pesnelerden 3 tanesi dize yapısı bakımından üç söylemlidir, bunlardan üçü de 8+8+8 hece sayısına sahiptir.

Pesnelerin ezgi yapısı ile dizelerin sözcük öbekleri birbirleriyle bağlantılıdır. Pesnelerin dize yapılarına göre iki ve üç söylemli olmasıyla ilişkili olarak ezgi yapıları da iki kesitli ve üç kesitli olmak üzere sınıflandırılabilir. Ezgi yapılarına göre iki kesitli pesnelerde her bir dizedeki iki sözcük öbeği iki ayrı ezgi motifiyle söylenir; üç kesitli pesnelerde ise her bir dizedeki üç sözcük öbeği üç ayrı ezgi motifiyle söylenir. İncelenen yirmi beş pesne içerisinde birbirinden farklı olan yirmi pesneden 17 tanesi ezgi yapısına göre iki kesitli, 3 tanesi üç kesitlidir.

İki kesitli ezgilerde ana duraklar -yaygından seyreğe- alt güçlü seste (10 örnek), karar seste (5 örnek), pes yeden seste (1 örnek) ve 2. derece seste (1 örnek) olmuştur. İkinci kesit -yaygından seyreğe- alt güçlü sesle (7 örnekte), güçlü sesle (4 örnekte), tiz

[3] Bu çalışmadaki Şekil 3 ve Şekil 5 te yer alan şarkıların nota çevrimleri yazarın tezi içerisinde yer almamaktadır. Sekil 4. deki şarkının yalnızca ilk mısrası, Şekil 6. daki şarkının ilk dört mısrası, Şekil 7. deki şarkının ilk beş mısrası tez içerisindeki örneklemeler için kısmen notaya alınmış, tüm sözlerinin yer aldığı tam nota çevrimlerine ilk kez bu çalışmada yer verilmiştir.

yeden sesle (3 örnekte), 2. derece sesle (2 örnekte) ve 3. derece sesle (1 örnekte) başlamıştır. Ezgilerin tümü karar seste karar vererek bitmiştir.

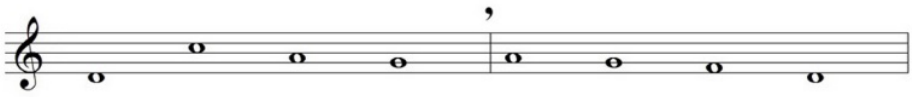

Şekil 1. İki kesitli pesnelerdeki karakteristik ezgi çizgisi.

Üç kesitli ezgilerde ise iki kesitli ezgilerden farklı olarak birinci kesitin son sesleri 3. derece seste olmuştur (3 örnekte), ikinci kesit 2. derece sesle (3 örnekte) başlamıştır, ikinci kesitin son sesleri pes yeden seste (3 örnekte) ve karar seste (1 örnekte) olmuştur, üçüncü kesit alt güçlü sesle (2 örnekte) ve 2. derece sesle (1 örnekte) başlamıştır. Ezgilerin tümü karar seste bitmiştir. Karakteristik ezgi çizgilerine bakıldığında ezgilerin pentatonik karakter gösterme eğilimi taşıdığı görülür. Pesne ezgilerindeki karakteristik çizgiler iki kesitli ve üç kesitli olmak üzere aşağıdaki gibidir:

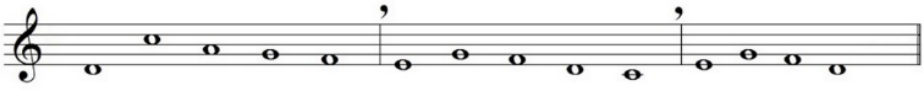

Şekil 2. Üç kesitli pesnelerdeki karakteristik ezgi çizgisi.

Pesnelerin ilk dizelerinin bağlandığı ezgi çizgisi tipik olarak diğer dizelerde de değişmeden veya varyantlarıyla söylenerek tekrar eder (Dürük 2007: 31). Analizi yapılmış olan 25 pesne içinde ezgiler -sıktan seyreğe-, tiz yeden ses (11 örnek), karar ses (6 örnek), pes yeden ses (2 örnek), güçlü ses (1 örnek) ile başlar. Ezgi seyirlerinde ana duraklardan ayrı olarak üzerinde kalınarak söylenen durak sesler ana hatlarıyla güçlü, alt güçlü, üçüncü derece, yeden ve karar seslerden oluşur. Ezgi daima karar seste biter. Buna göre, ezgi çizgisi inici özellik gösterir.

Aşağıda notaya alınmış olan pesne örneklerinden 4 tanesi iki kesitli, 1 tanesi üç kesitli ezgi yapısına örnek oluşturur. Bunlardan, iki pesne (**Şekil 3, Şekil 4**) düzenli ritimle söylendiği için ölçü sayısı konularak yazılmış, diğer üç pesne (**Şekil 5, Şekil 6, Şekil 7**) serbest ritimle söylendiği için ölçü sayısı konulmadan yazılmıştır.

Şekil 3'de verilen pesne örneği iki kesitli ezgi yapısına ve 8+8 hece sayısına sahiptir. Ezginin ses genişliği bir oktavdır. Gerçek karar sesi, *a* perdesidir. İlk ezgi kesiti güçlü sesle başlamış ve alt güçlü seste ana durak vermiştir. İkinci ezgi kesiti tiz yeden sesle başlamış ve karar seste sona vermiştir. Örnek, heceli tarzda, düzenli ritimle söylenmiştir.

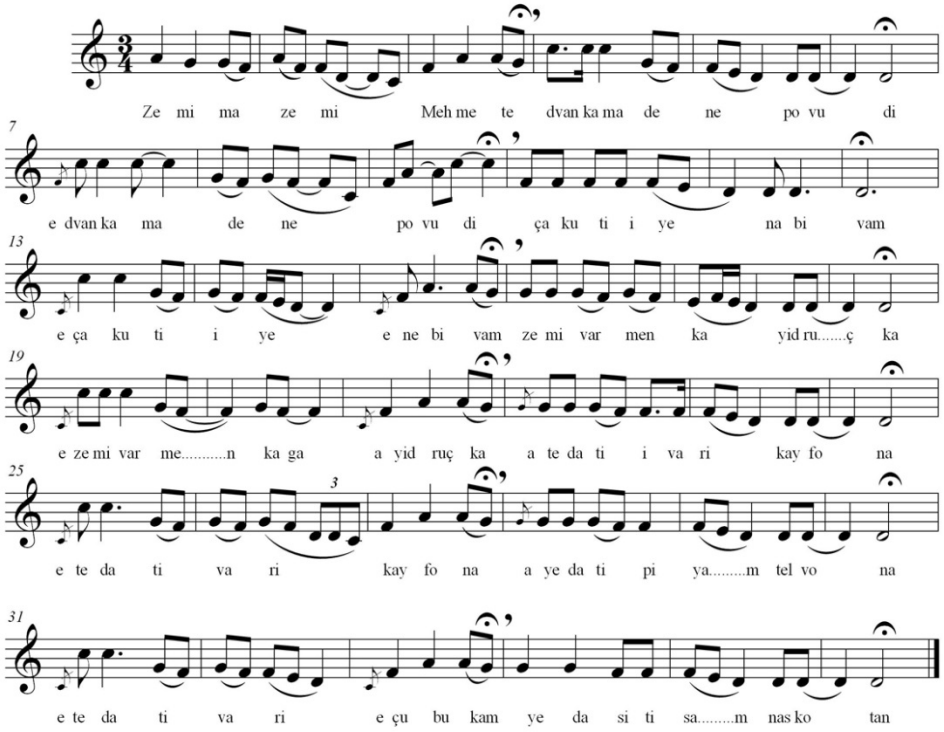

Şekil 3. Kaynak kişi: Bayram Badalı/1930-Çınardibi Köyü

Şekil 4'de verilen pesne örneği iki kesitli ezgi yapısına ve 13+13 hece sayısına sahiptir. Her kesitte tekrar eden "momlele" (sevgilim) kelimesi hece sayısını arttırma işi görür. Ezginin ses genişliği bir oktavdır. Gerçek karar sesi, *d* perdesidir. İlk ezgi kesiti karar sesle başlamış ve alt güçlü seste ana durak vermiştir. İkinci ezgi kesiti ikinci derece sesle başlamış ve karar seste sona ermiştir. Örnek, heceli tarzda, düzenli ritimle söylenmiştir.

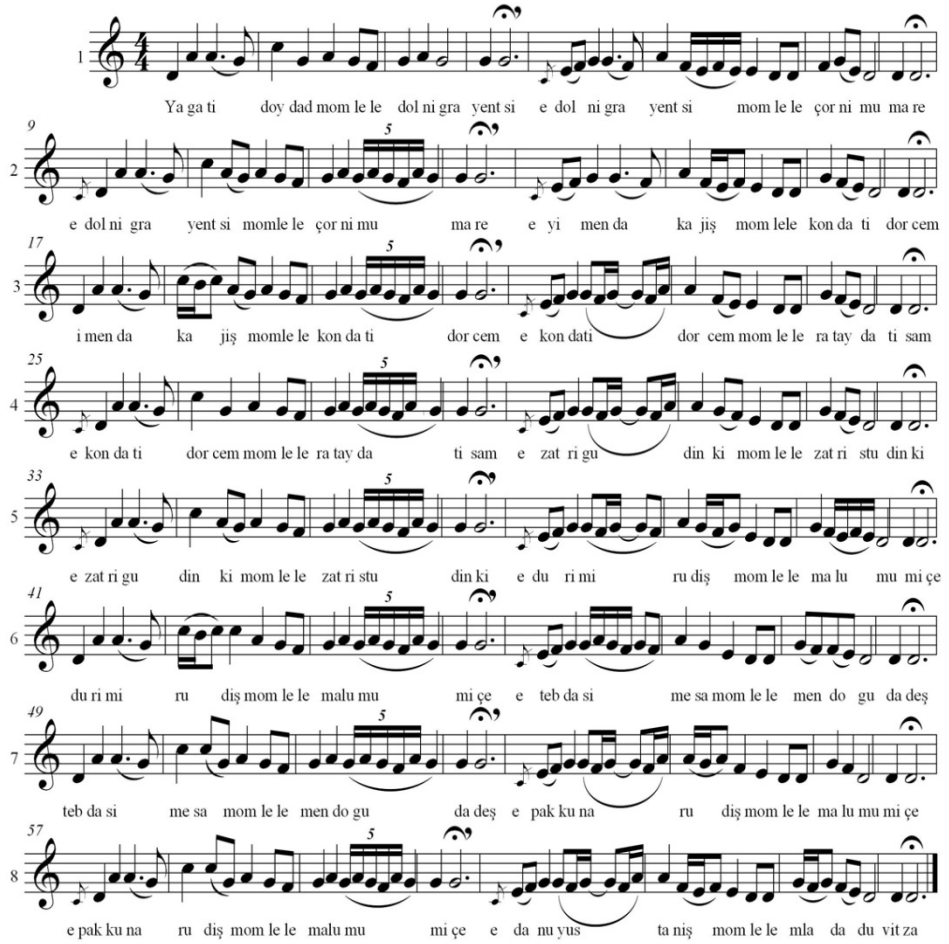

Şekil 4. Kaynak kişi: Saliha Özkocabaş/ 1939- Fikriye Özkocabaş/ 1946 Çınardibi Köyü.

Şekil 5'de verilen pesne örneği iki kesitli ezgi yapısına ve 8+8 hece sayısına sahiptir. Ezginin ses genişliği bir oktavdır. Gerçek karar sesi *a* perdesidir. İlk ezgi kesiti karar sesle başlamış ve ikinci derece seste ana durak vermiştir. İkinci ezgi kesiti ikinci derece sesle başlamış ve karar seste sona ermiştir. Örnek, melismatik tarzda, serbest ritimle söylenmiştir.

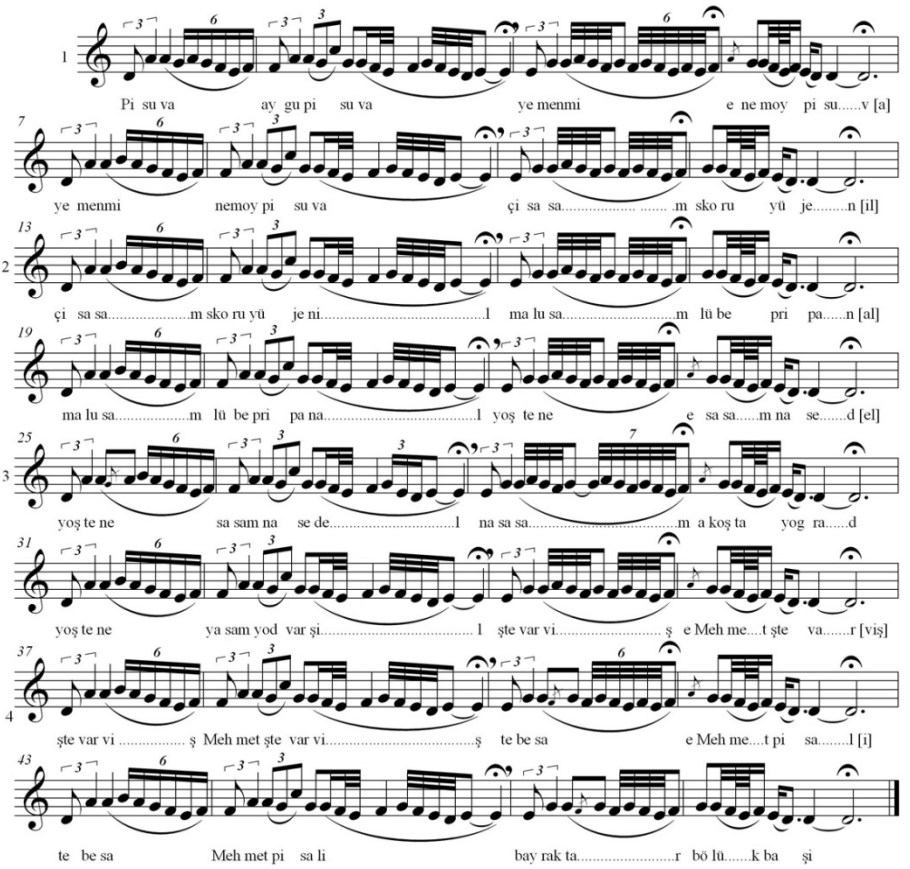

Şekil 5. Kaynak kişi: Saliha Özkocabaş/ 1939-Çınardibi Köyü

Şekil 6'de verilen pesne örneği iki kesitli ezgi yapısına ve 8+8 hece sayısına sahiptir. Ezginin ses genişliği bir oktavdır. Gerçek karar sesi *c* perdesidir. İlk ezgi kesiti karar sesle başlamış ve yine karar seste ana durak vermiştir. İkinci ezgi kesiti güçlü sesle başlamış ve karar seste sona ermiştir. Örnek, melismatik tarzda, serbest ritimle söylenmiştir.

Şekil 7'de verilen pesne örneği üç kesitli ezgi yapısına ve 8+8+8 hece sayısına sahiptir. Ezginin ses genişliği bir oktavdır. Gerçek karar sesi *g* perdesidir. İlk ezgi kesiti tiz yeden sesle başlamış ve ikinci derece seste durak vermiştir. İkinci ezgi kesiti ikinci derece sesle başlamış ve pes yeden seste durak vermiştir. Üçüncü ezgi kesiti ikinci derece sesle başlamış ve karar seste bitmiştir. Örnek, melismatik tarzda, serbest ritimle söylenmiştir.

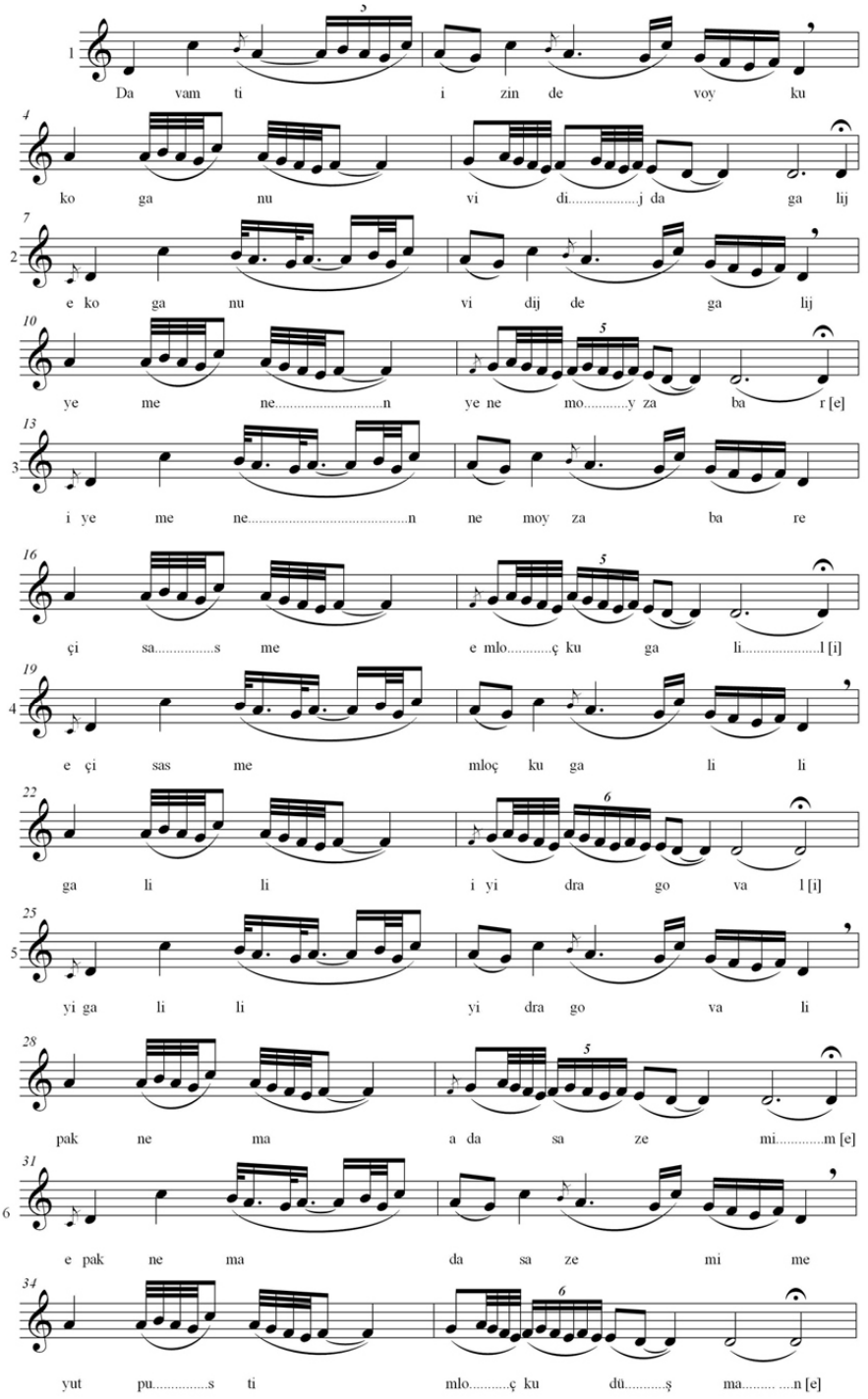
1
Da vam ti i zin de voy ku
4
ko ga nu vi di.....j da ga lij
7
2
e ko ga nu vi dij de ga lij
10
ye me ne.....n ye ne mo.....y za ba r [e]
13
3
i ye me ne.....n ne moy za ba re
16
çi sa.....s me e mlo.....ç ku ga li.....l [i]
19
4
e çi sas me mloç ku ga li li
22
ga li li i yi dra go va l [i]
25
5
yi ga li li yi dra go va li
28
pak ne ma a da sa ze mi.....m [e]
31
6
e pak ne ma da sa ze mi me
34
yut pu.....s ti mlo.....ç ku dü.....ş ma..... ....n [e]

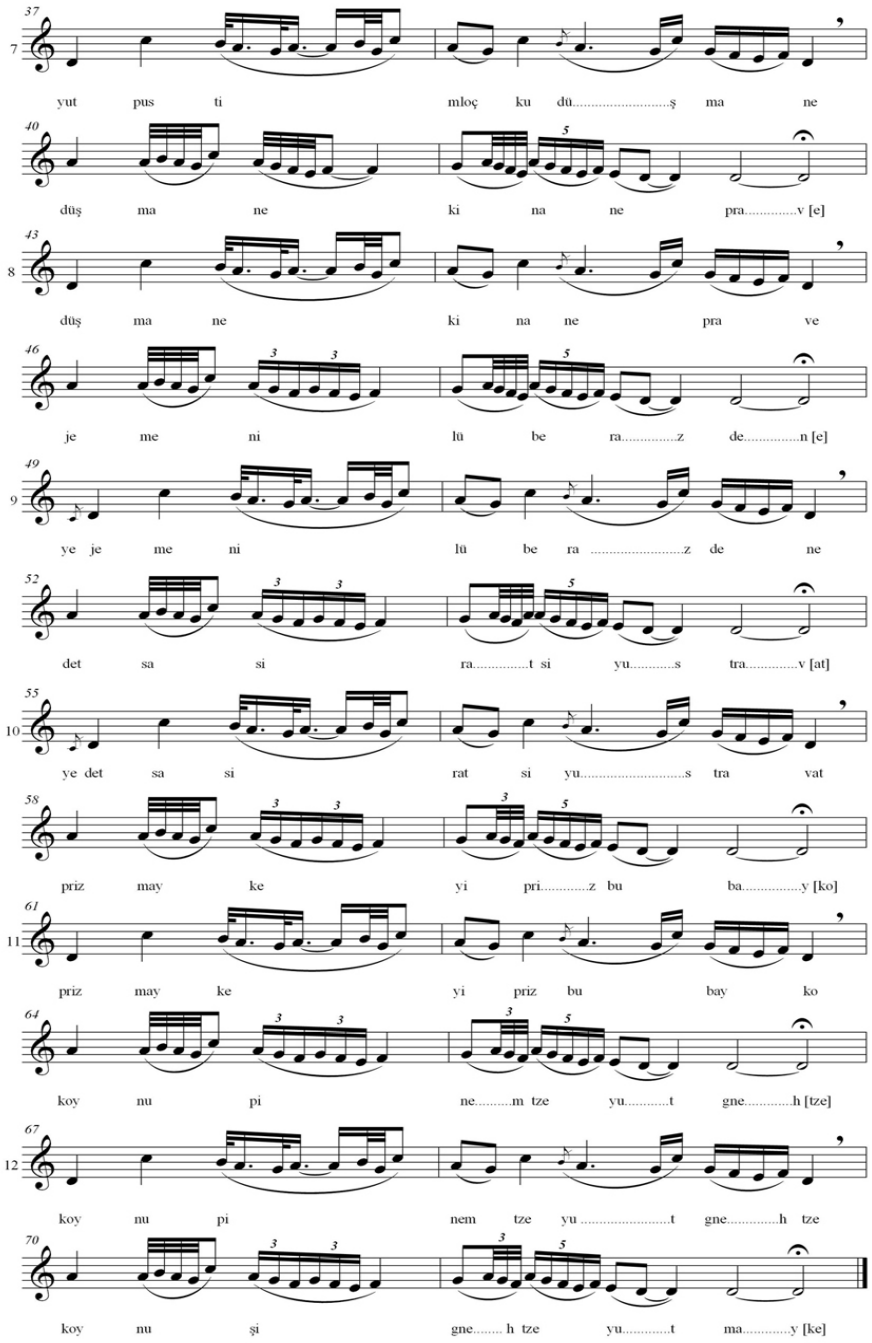

Şekil 6. Kaynak kişi: Beyhan Özkasap/1940, Saniye Sarıer/1940- Çınardibi Köyü

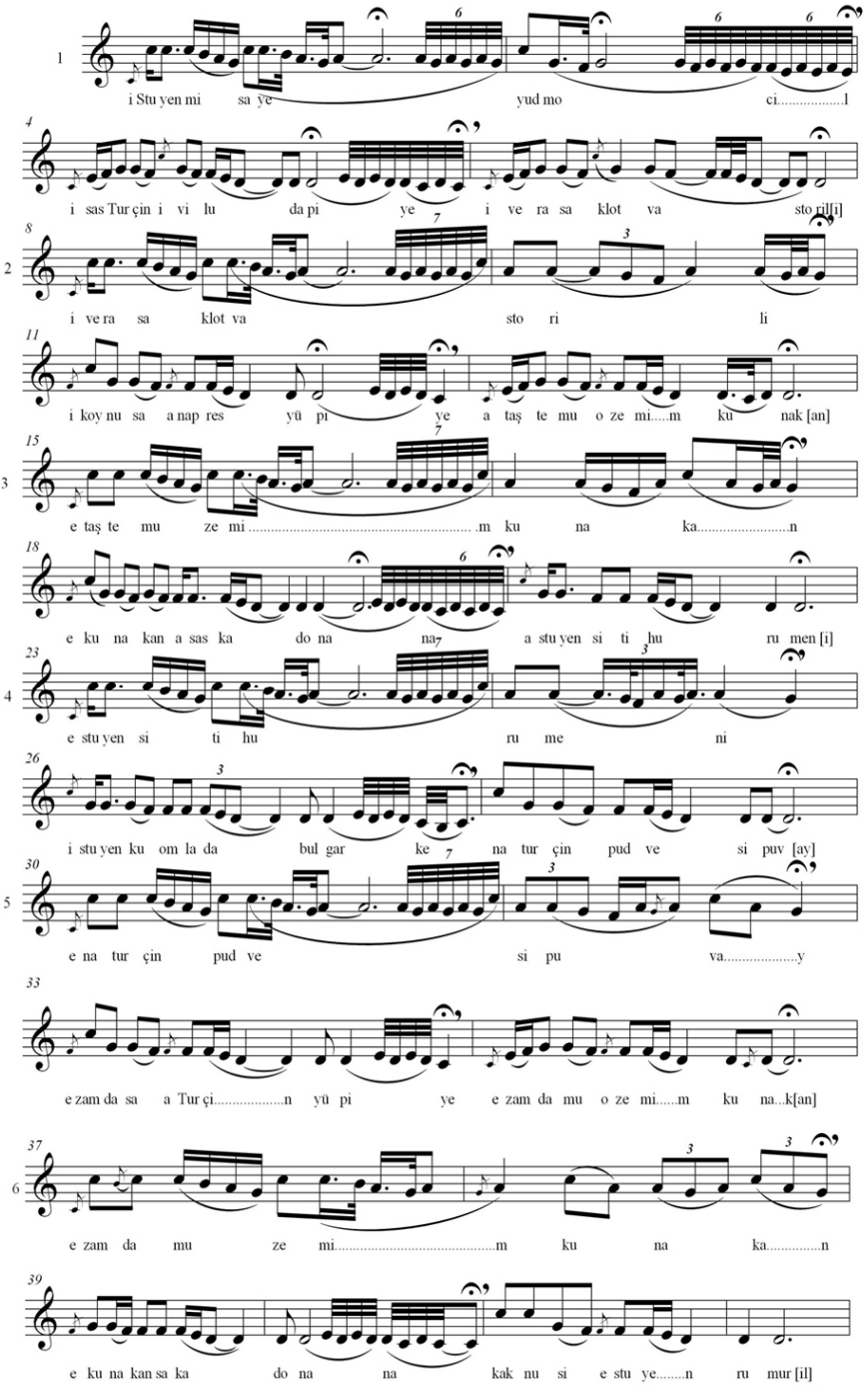
1
i Stu yen mi sa ye yud mo ci.....l
4
i sas Tur çin i vi lu da pi ye i ve ra sa klot va sto ril[i]
8
2
i ve ra sa klot va sto ri li
11
i koy nu sa a nap res yü pi ye a taş te mu o ze mi.....m ku nak [an]
15
3
e taş te mu ze mi .....m ku na ka.....n
18
e ku na kan a sas ka do na na a stu yen si ti hu ru men [i]
23
4
e stu yen si ti hu ru me ni
26
i stu yen ku om la da bul gar ke na tur çin pud ve si puv [ay]
30
5
e na tur çin pud ve si pu va.....y
33
e zam da sa a Tur çi.....n yü pi ye e zam da mu o ze mi.....m ku na...k[an]
37
6
e zam da mu ze mi.....m ku na ka.....n
39
e ku na kan sa ka do na na kak nu si e stu ye.....n ru mur [il]

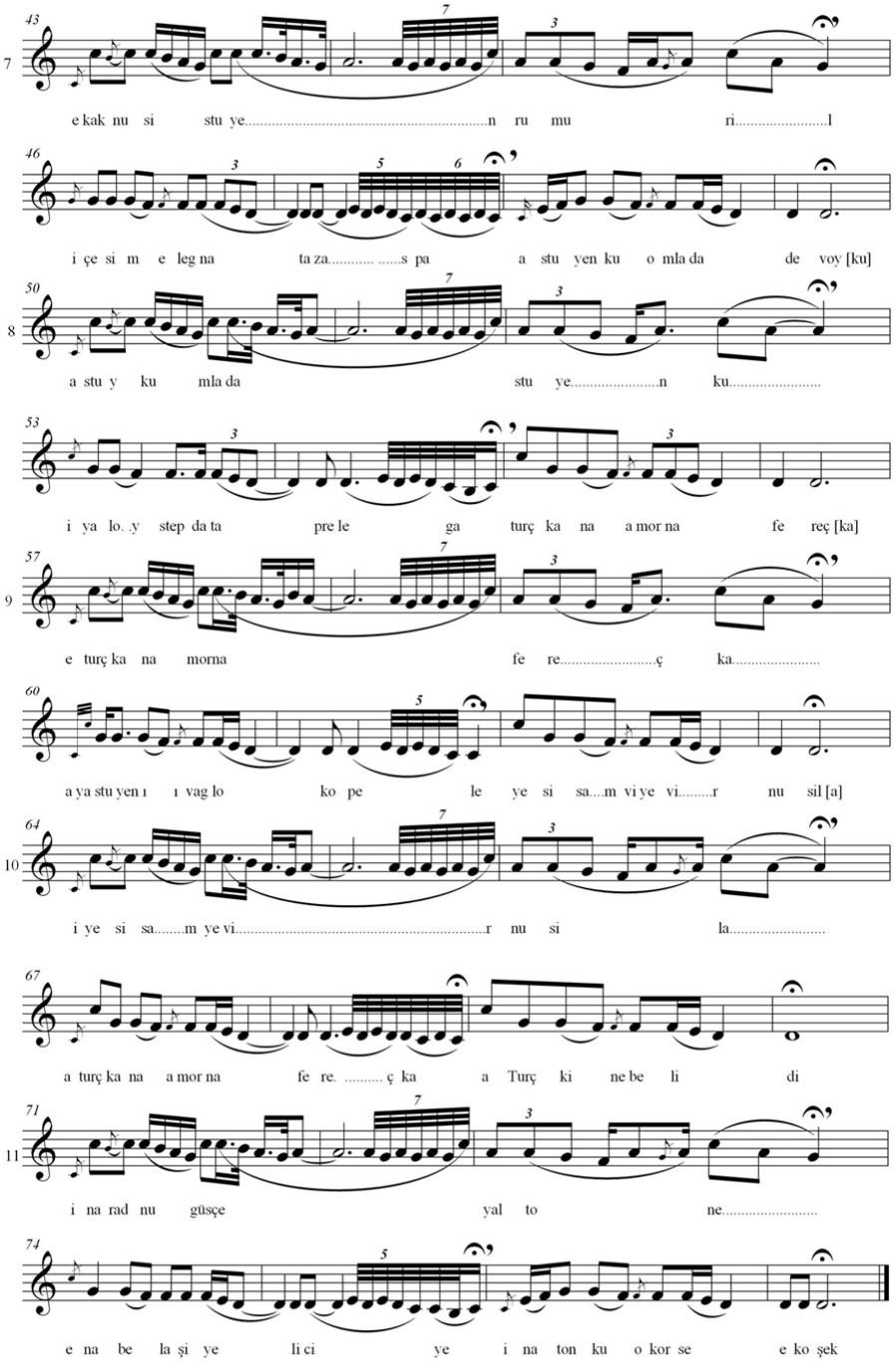

Şekil 7. Kaynak kişi: Bayram Badalı/ 1930-Çınardibi Köyü

Sonuç

Çalışmada İzmir ili Bayındır ilçesine bağlı Çınardibi Köyü'nde yapılan alan çalışmasında kaydedilen ve Pomak topluluğu tarafından "pesne" olarak adlandırılan Pomak halk şarkılarının müziksel analizi yapılmış ve karakteristik özellikleri belirlenmiştir. Buna göre;

1- İncelenen pesnelerin metin yapısına göre iki söylemli ve üç söylemli olmak üzere sınıflandırılabileceği ve bununla ilişkili olarak ezgi yapısına göre iki kesitli ve üç kesitli olmak üzere sınıflandırılabileceği saptanmıştır.

2- İncelenen pesnelerde karakteristik ezgisel çizgiler saptanmıştır ve bunlar iki kesitli ve üç kesitli ezgi çizgileri olmak üzere porte üzerinde gösterilmiştir.

3- Ezgi kesitlerinde en sık kullanılan son seslere bakılarak incelenen pesnelerin ezgilerinin inici yapıda olduğu saptanmıştır. Ezgi seyirlerinde üzerinde kalış yapılan sesler de inici yapıyı destekler niteliktedir.

4- Ezgilerin ses genişliği bir oktavı aşmaz.

5- Ezgilerdeki durak seslerin karar, üçüncü derece, alt güçlü, güçlü, ve yeden sesleri olması doğrultusunda, pesnelerde D-F-G-A-C anhemitonik pentatonik dizisi seslerinin sıklığı dikkat çekmektedir.

6- Metinlerin genellikle uzun, ezgi çizgisinin ise metinlerdeki dizeler boyunca tek olması, metinleri ezgiye göre vurgulanan konuma taşır.

Kaynakça

BRACKET, David (2000). *Interpreting Popular Music,* University of California Press.

DÜRÜK, E. Filiz (2007). *Pomaklarda "Pesne" Pratiği: Sembolik Kültür ve Etnisite.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.

ŞAHİNBAŞ, İlksen (2007). *Zorunlu Göç Olgusu Bağlamında Bulgar Göçleri,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı.

ELLINGSON, Ter. *"Transcription", In Ethnomusicology*, edited by Helen Myers (1992)., London: The Macmillan Press, ss. 110-152.

Şekiller Listesi

Şekil 1. İki kesitli pesnelerdeki karakteristik ezgi çizgisi.

Şekil 2. Üç kesitli pesnelerdeki karakteristik ezgi çizgisi.

Şekil 3. Kaynak kişi: Bayram Badalı/1930-Çınardibi Köyü

Şekil 4. Kaynak kişi: Saliha Özkocabaş/ 1939- Fikriye Özkocabaş/ 1946 Çınardibi Köyü.

Şekil 5. Kaynak kişi: Saliha Özkocabaş/ 1939-Çınardibi Köyü

Şekil 6. Kaynak kişi: Beyhan Özkasap/1940, Saniye Sarıer/1940- Çınardibi Köyü

Şekil 7. Kaynak kişi: Bayram Badalı/ 1930-Çınardibi Köyü